

Lemminkäinen

TAIDETEOS

Akseli Gallen-Kallela:

***Bil-Bol*, autoliikkeen juliste**

1907, litografia, kivipiirros paperille, 87 x 114 cm

Ateneumin taidemuseo

kuva: Kuvataiteen keskusarkisto / Petri Virtanen

TEHTÄVÄ (KU)

Osta auto! – julisteen tekeminen

- ▶ Tarkastele aluksi kuvaa ja pohdi mitä siinä tapahtuu. Mieti mitä on tapahtunut aiemmin ja miten tarina jatkuu eteenpäin. Sijoita tarinasi johonkin aikaan ja paikkaan.
- ▶ Mitä kuvan osat (esimerkiksi ajoneuvo, kuljettaja, nainen, värit, sommittelu) mielestäsi symboloivat?
- ▶ Mieti mitä tarkoitusta varten kuva on tehty. Lue vasta sen jälkeen tietoa taideteoksesta.

Kuvassa on Akseli Gallen-Kallelan tekemä juliste. Hänellä oli merkittävä rooli suomalaisen julistetaitteen kehittäjänä. *Bil-Bol* automainos on suomalaisen julistetaitteen yksi kulmakivi ja sitä pidetään Suomen ensimmäisenä mainosjulisteena. Kirjakustantamon omistaja Yrjö Weilin houkutteli Gallen-Kallelan suunnittelemaan autoliikkeensä *Bilaktiebolagetin* mainosjulisteen vuoden 1907 Tukholman automobiilinäyttelyä varten. Weilin innosti Gallen-Kallelaa julisteen tekemiseen viemällä hänet hurjalle ajelulle punaisessa avoautossaan, joka oli yksi Helsingin ensimmäisistä.

Akseli Gallen-Kallela toi julisteessaan kansainvälisten piirteiden rinnalle myös suomalaisia. Tässä julisteessa voi nähdä rinnastuksen Kalevalan [11. runoon](#), jossa Lemminkäinen ryöstää omakseen Saaren Kyllikin. Tutustu Lemminkäisen tarinaan esimerkiksi lukemalla Suomen lasten Kalevalasta (alkaen s. 57).

Tässä julisteessa kalevalainen neidonryöstö-aihe on siirretty moderniin maailmaan. Ensimmäiset autot oli tuotu Suomeen vuoden 1900 kieppeillä, joten auto oli tuolloin uutuustuote.

- ▶ Miettikää miten Kalevalan eri tapahtumat voisivat toimia julisteina meidän ajassamme. Entä mitä asioita näillä julisteilla voisi nostaa esiin?
- ▶ Suunnitelkaa ja toteuttakaa pienissä ryhmissä juliste, jossa nostetaan esiin jotakin teidän mielestänne tärkeää asiaa. Määrittelkää mitä haluatte julistaa, ketkä kuuluvat julisteen kohderyhmään, mikä on julisteen tarkoitus: onko tavoitteena myynnin edistäminen, tiedotus, valistus vai jokin muu? Miettikää millä keinoin pyritte tavoitteeseen. Julisteet kertovat, aivan kuten mainoksetkin, tuotteista, mutta tuotteet ovat muutakin kuin tavaraa, kuten esimerkiksi teatteriesitys, saastuminen, rasismi, terveys.
- ▶ Aloittakaa suunnittelu kokemalla aiheenne maailmaa, jotta löydätte sen erityispiirteitä. Jos asia on vaikka Itämeren saastuminen, käykää oikeasti Itämeren rannalla ja kokekaa miltä saastunut meri tuntuu. Hankkikaan asiaan liittyviä elämyksiä.

Julistetaitteesta voitte lukea lisää mm.

Maila-Katriina Tuominen: [Juliste tarraa tajuntaan](#)

Graafisen suunnittelun ammattilaisten järjestö Grafia ry:n [vuoden 2008 julistehaiput](#).

Lähteet:

<http://www.tampere.fi/ekstrat/taidemuseo/akseli/huone10.html>;

Gallen-Kallela-Sirén: *Minä palaan jalanjäljilleni – Akseli Gallen-Kallelan elämä ja taide*, 2001, s. 340-341;

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Auto#Historia>

[Linkit: SKS:n Kalevalaan, <http://www.finlit.fi/kalevala/index.php?m=1&s=63&l=1>, Tuomisen "Juliste tarraa tajuntaan",

<http://materiaalit.internetix.fi/fi/opintojaksot/taiteilijatverkossa/huhtanen/julisteet>,

vuoden 2008 julistehaiput, <http://grafia->

vh2008.hammerkit.com/vh2008/index.php?sid=2ccbf07c9faee73aea9b7f644717f59e&article_id=10926&_from_id_=13200&file_id=46032&action=preview&kategoriaOtsikko=true&thumbList=true&menuName=Julisteet&component_id=12806&kategoria=julisteet&_variab]

TAIDETEOS

C. E. Sjöstrand: *Kyllikki*

1879, kipsi, korkeus 20 cm,

Ateneumin taidemuseo

kuva: Kuvataiteen keskusarkisto / Henri Tuomi

TEHTÄVÄ (KU ja ÄI)

Kehon kieltä – Kyllikki kuvakollaasina

► Lue Kalevalasta Kyllikistä ja tarkastele sitten Sjöstrandin veistosta *Kyllikki*. Mitä Kyllikin asento mielestäsi viestii? Missä voisit nähdä samanlaisessa asennossa poseeraavan naisen?

Kuvaako Sjöstrandin veistos mielestäsi Kyllikkiä hyvin? Minkälaisena haluaisit Kyllikin kuvata?

► Leikkaa aikakauslehdistä ja mainoksista kuvia, jotka voisivat kuvata Kyllikkiä. Liimaa niistä Kyllikki-kollaasi.

TAIDETEOS

C. E. Sjöstrand: *Lemminkäinen*

1872, kipsi, korkeus 56 cm,

Ateneumin taidemuseo

kuva: Kuvataiteen keskusarkisto / Henri Tuomi

TEHTÄVÄ (KU)Parisuhdeongelmia – paperinukke asusteineen

Kyllikki on Saaren kaunis ja vahvatahtoinen neito ja Lemminkäinen iskee silmänsä häneen. Kyllikki ei tahdo puolisoiksi Lemminkäiselle vaikka Lemminkäisen komea ulkomuoto vetoaa kovasti Saaren muihin tyttöihin. Lemminkäinen päättää ryöstää Kyllikin ja Kyllikki leppyikin Lemminkäiselle. Kyllikki lupaa, ettei lähde kylille, ja Lemminkäinen lupaa olla lähtemättä sotimaan. He ovat hetken onnellinen nuori pari, kunnes kumpikin pettää lupauksensa ja heille tulee ero.

Aikakauslehdistä saa lukea jatkuvasti filmitähtien ja muiden julkkisten seurustelusta ja eroista. Lemminkäistä kuvataan Kalevalassa omapäiseksi hurmuriksi ja seikkailijaksi, Kyllikkiä taas kauniiksi ja kopeaksi. Jos Kyllikki ja Lemminkäinen eläisivät tässä ajassa, miltä he näyttäisivät?

► Tee Kyllikki ja Lemminkäinen -paperinukke asusteineen (arki, juhla ja joku muu heidän luonteisiinsa sopiva asustus sekä rekvisiittaa).

TEHTÄVÄ (ÄI)Kalevalan äänimaailmassa – kuunnelma Lemminkäisestä ja Kyllikistä

► Tutustukaa Kalevalan [runoon 11](#), joka kertoo Lemminkäisestä ja Kyllikistä. Tehkää runosta kuunnelma.

► Valitkaa ääninäyttelijät kertojan, Kyllikin, Lemminkäisen äidin, Lemminkäisen ja Saaren neitojen rooleihin ja harjoitelkaa runon lukemista ääneen. Pohtikaa, millainen äänimaailma mihinkin kohtaukseen sopisi. Suunnitelkaa kuunnelmaanne äänitehosteet ja päättäkää, miten ne toteutetaan. Voitte jättää osan alkuperäisestä tekstistä kokonaan pois ja korvata sen äänitehosteilla. Miettikää siinä tapauksessa erityisen tarkasti, miten tekstin tapahtumat ja tunnelman saa välitettyä kuulijalle erilaisten äänten avulla. Äänittäkää kuunnelma ja kuunnelkaa lopputulos yhdessä.

Vinkki: Voitte myös jakaa runon 11 pätkiin ja jakautua pienryhmiin niin, että jokainen pienryhmä suunnittelee ja äänittää osan kuunnelmasta. Yhdistäkää ptkät lopuksi yhtenäiseksi kuunnelmaksi ja kuunnelkaa se yhdessä.

[Linkki SKS:n sivuille Kalevalaan: <http://www.finlit.fi/kalevala/index.php?m=1&s=63&l=1>]

TAIDETEOS**R. W. Ekman: *Lemminkäinen ja tulinen kotka***

noin 1867, öljymaalauk, 33,5 x 51,5 cm,

Ateneumin taidemuseo

kuva: Kuvataiteen keskusarkisto / Hannu Aaltonen

TEHTÄVÄ (KU)Lemminkäisen seikkailut – sarjakuva, kuvitus

► Monet sarjakuvat perustuvat vanhoihin myytteihin, kansanperinteeseen ja historiaan. Lue Lemminkäisen kosiomatkaa kuvaileva kohta Kalevalasta ja tee sen pohjalta käsikirjoitus oman sarjakuvasi aiheeksi. Käytä toteutukseen A3-paperia. Voit aloittaa sankarisi Lemminkäisen

piirtämisellä. Mieti, kuinka monta ruutua paperille haluat ja kuinka valitsemasi kohtausta jakautuu kuviksi. Luonnostelee tarina lyijykynällä. Piirrä/maalaa tussilla ja kumilla lyijykynä. Varjostusta halutessasi voit käyttää mustavalkoiseen sarjakuvaan mustaa (syvät varjot), valkoista (valokohdat) ja harmaata (keskivaloisia).

► Opettaja voi pienentää A3-sivut kopiokoneella A4-kokoon, jolloin sarjakuva on kuin painettu. Tarinan voi luokassa jakaa myös niin, että jokainen toteuttaa tarinasta tietyn kohdan ja valmiit sivut kootaan yhteiseksi tarinaksi.

► Saman aiheen voi myös kuvittaa.

TEHTÄVÄ (KU)

Lemminkäinen kolmessa minuutissa – elokuva

► Tutustukaa erilaisiin tulkintoihin Lemminkäisestä:

1. Lukekaa Kalevalasta Lemminkäiseen liittyvät runot 12–15.
2. Tarkastelkaa tämän sivuston Lemminkäistä esittäviä teoksista, miten taiteilijat ovat kuvanneet hänet.
3. Katsokaa [Ylen elävästä arkistosta](#) Tuonelan joella -kohtausta Rauta-aika -televisioelokuvasarjasta (ohjaus Kalle Holmberg, 1982, kesto 3.22).
4. Lemminkäisestä kerrotaan myös [Tarujen Eurooppa](#) -sivustolla. *Rauta-ajan* käsikirjoittaja Paavo Haavikko oli kehottanut ohjaaja Kalle Holmbergia unohtamaan Kalevalan elokuvaa tehdessä. Siitä tulikin itsenäinen taideteos, joka käytti hyväksi kansalliseepoksen aineksia. Pääosassa ovat Holmbergin mukaan ihmisten väliset suhteet, päähenkilöiden tunteet, pyrkimykset, päämäärät, saamattomuudet ja onnettomuudet.

► Tehkää oma noin kolme minuuttia kestävä draama kolmen–neljän hengen ryhmissä videokameralla nykyajan Lemminkäisestä. Kuka ja millainen hän olisi? Keitä ovat nykyajan hurmurit? Millainen olisi hänen äitinsä, entä tyttöystävänsä? Kuinka Lemminkäinen toimisi tässä ajassa, miltä hän näyttäisi, miltä kuulostaisi?

► Käyttäkää jotain seuraavaa draamaan liittyvää muotoa:

Tragedia eli murhenäytelmä
Komedia eli huvinäytelmä
Draama eli vakava näytelmä
Farssi eli ilveily

► Etsikää lisätietoa draaman eri muodoista esimerkiksi Taideteollisen korkeakoulun [Elokuvantaju](#) -sivuilta ja Wikipedian [Draama](#) -sivulta.

[Linkit:

Ylen elävä arkisto, <http://yle.fi/elavaarkisto/?s=s&g=4&ag=23&t=726&a=4552>

Tarujen Eurooppa, <http://www.europeoftales.net/site/fi/index.html>,

Taideteollinen korkeakoulu, <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/elokuvakulttuuri/draama.jsp>,

Wikipedia, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Draama>]

TEHTÄVÄ (KU ja ÄI)Oma tarueläin – maalaa tai muotoile

Lemminkäinen ja tulinen kotka kuuluu Kalevalan kohtaan, jossa Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen ovat hakeneet Sammon Pohjolasta. Louhi on muuttunut kotkaksi, jota vastaan Lemminkäinen kohottaa miekkansa.

Saduissa ja tarinoissa on monia erilaisia tarueläimiä kuten lohikäärmeet, yksisarviset, kerberokset (kolmipäiset koirat) ja kentaurit. Kalevalassa tarueläimiä ovat Lemminkäisen tarinan eläinten lisäksi muun muassa tulinen kala, Iku-Turso eli Tursas, merestä nouseva hirviö, sekä iso härkä, jonka selkä ylettyy pilviin saakka.

- ▶ 1. Pohtikaa yhdessä: Mitä muita taruolentoja tiedätte? Miksi yliluonnollisista olennoista kerrotaan tarinoita?
 - ▶ 2. Keksikää voittamaton tarueläin ja tehkää siitä joko maalaus tai kolmiulotteinen teos.
 - ▶ 3. Liittäkää töihinne kuvaus tarueläimestä; millaisia ominaisuuksia sillä olisi, missä se asuisi, millaisessa seurassa se viettäisi aikaansa?
-